

Sadržaj

Događaji

Najava događaja

Saopćenja za javnost

Konkursi

Linija za pomoć novinarima

Plan aktivnosti za naredni mjesec

**Medijska scena:
Medijski pluralizam na bosanskohercegovačkim fakultetima**

Piše: Doc.dr. Elvira Ćemalović-Dilberović

Izveštavanje o manjinama i marginalnim grupama

Piše: Mr.sc. Zlatiborka Popov Momčinović

Medijski pluralizam i obrazovanje: Iskustva i očekivanja studenata

Piše: Mladen Lakić

Intervju: Milan Vego

“Velik broj medija ne garantira medijski pluralizam”

Uvodnik

Slobodni mediji i medijski pluralizam moraju biti preduvjet za članstvo u EU, ocijenila je stručna skupina Evropske komisije u izvještaju o medijskim slobodama u Evropi početkom ove godine. U saopštenju ove komisije stoji da politička miješanja, komercijalni pritisci i interesi oglašivača ugrožavaju medijske slobode diljem EU, a na medijske slobode utiču i poslovni model medijskih kompanija, kao i novi mediji.

“Da bi demokratija funkcionirala potrebni su dobro informirani građani”, rekla je u Evropskom parlamentu bivša latvijska predsjednica Vaira Vike-Freiberga, koja predsjedava ovom skupinom stručnjaka. U BiH, po ovom principu, demokratija definitivno ne funkcionira. Iako u BiH postoji više od 200 elektronskih, štampani i online medija, zbog razloga koje je navela stručna skupina Evropske komisije (u puno gorem obliku), raznolikost sadržaja i sloboda medija je u drugom planu.

Medijski pluralizam postoji ali ne i pluralizam mišljenja. Politički, ideološki i ekonomski pritisci jesu glavni krivci ali ne i jedini. Odgovornost za medijski pluralizam snosi i sedam fakulteta koji godišnje proizvedu i do 500 novinara. Hiperprodukcija, pogrešni modeli nastavnog programa, nedostatak praktične nastave ali i koncentracija moći na fakultetima, problemi su sa kojima se svakodnevno suočavaju studenti novinarstva u BiH.

Da li velik broj medija u BiH garantuje i raznolikost sadržaja i slobodu medija? Kolika je odgovornost fakulteta novinarstva u stvaranju slobodnomnih i otvorenih novinara koji će doprinosti toj raznolikosti? Kako motivisati studente da ne postanu robovi zastarjelih fakultetskih programa? Ovo su samo neka od pitanja o kojima se raspravljalo na debati “Medijski pluralizam i raznolikost kao preduslov za razvoj demokratskog društva: koliko obrazovanje novinara doprinosi razvoju medijskog pluralizma?” održanoj početkom ovog mjeseca u Istočnom Sarajevu.

Iskoristili smo priliku i u ovom broju biltena objavljujemo uvodna izlaganja sa ove debate. O medijskom pluralizmu i obrazovanju i izvještavanju o različitostima pišu Elvira Ćemalović-Dilberović, profesorica Fakulteta humanističkih nauka Univerziteta Džemal Bijedić iz Mostara, Zlatiborka Popov-Momčinović, profesorica Filozofskog fakulteta Univerziteta u Istočnom Sarajevu i Mladen Lakić, apsolvant na katedri za novinarstvo u Istočnom Sarajevu. Intervju smo uradili sa Milanom Vegom profesorom Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru.

Adis Šušnjar, Udruženje/udruga BH Novinari

Događaji

24.05.2013.

Održana debata o Nacrtu Zakona o slobodi pristupa informacijama BiH

Predložene izmjene i dopune Zakona o slobodi pristupa informacijama BiH ne vode ka poboljšanju tog zakona nego ka stvaranju medijskog mraka u BiH, zaključeno je na debati o Nacrtu ovog zakona kojeg je 10. maja objavilo Ministarstvo Pravde BiH. Na inicijativu Udruženja BH novinari u sarajevskom Media centru predstavnici medijskih i nevladinih organizacija diskutovali su o Nacrtu ovog zakona i složili su se da je on neprihvatljiv za civilno društvo, novinare i građane.

Vidi cijeli članak

Medijska scena: medijski pluralizam

Medijski pluralizam na bosanskohercegovačkim fakultetima

Piše: Doc.dr. Elvira Ćemalović-Dilberović

U Bosni i Hercegovini u vrijeme tranzicije prisutna je konzumacija raličitih medija, o čijoj se „raznovrsnosti“ i kvaliteti može i mora raspravljati unutar različitih znanstvenih disciplina: komunikologije, sociologije, psihologije, politologije, itd. Posebno se značenje medijskoga pluralizma i moguće regulacije medijskoga tržišta treba izučavati i analizirati na visokoškolskim institucijama u Bosni i Hercegovini.

Govoriti o medijskom pluralizmu znači, prije svega, prethodno govoriti o postojanju pluralizma u političkoj sferi, jer, naime, o medijskom pluralizmu se može govoriti tek kada se shvati da pluralnost nije postojanje različitih ekonomskih, socijal-

Događaji

18.05.2013.

Tužilaštva pozvana na veću odgovornost u procesuiranju slučajeva govora mržnje

Treća u nizu radionica o procesuiranju slučajeva jezika mržnje pred Evropskim sudom u Strasbourgu održana je 17.05.2013. u Mostaru. O Evropskoj praksi procesuiranja slučajeva jezika mržnje novinarima, advokata, tužiocima i predstavnicima civilnog društva govorio je pravni ekspert Vijeća Evrope Sebastian Mangrau.

Vidi cijeli članak

16.05.2013.

NVO bi trebale prve reagovati na govor mržnje

Nevladine organizacije i udruženja građana u BiH trebalo bi da prvi reaguju na govor mržnje u javnom prostoru, kazao je Sebastian Mangrau, pravni ekspert Vijeća Evrope iz Strasbourga na drugoj u nizu radionici o jeziku mržnje koja je održana u Goraždu.

Vidi cijeli članak

15.05.2013.

Edukacija o praksi Suda u Strasbourgu u procesuiranju govora mržnje

Radionica o prevenciji i procesuiranju govora mržnje u javnom prostoru i putem medija održana je u Etno selu Stanišić u Bijeljini u organizaciji Udruženja/udruge BH novinari. O evropskoj praksi procesuiranja slučajeva govora mržnje govorio je pravni ekspert Vijeća Evrope Sebastian Mangrau.

Vidi cijeli članak

10.05.2013.

„Medijski pluralizam i raznolikost kao predušlov za razvoj demokratskog društva: koliko obrazovanje novinara doprinosi razvoju medijskog pluralizma?“, naziv je radionice održane u Hotelu Beograd u Istočnom Sarajevu 10. maja 2013. godine.

Učesnici radionice, studenti, profesori i novinari složili su se da je neophodno mijenjati zastarjeli plan i program, uvesti praktičnu nastavu na fakultetima i povezati fakultete sa medijima kako bi se unaprijedilo obrazovanje mladih novinara.

Vidi cijeli članak

08.05.2013.

Ekspertska debata o rezultatima istraživanja javnog mnijenja o medijskim slobodama u BiH

kojeg je uradila Fondacija Fredrich Ebert održana je 08. 05. u sarajevskom Media centru u organizaciji BH novinara. Istraživanje javnog mnijenja koje je provedeno na 503 ispitanika pokazalo je da građani BiH najviše vjeruju medijima, pa vjerskim zajednicama i nevladinom sektoru. Političarima i političkim strankama građani najmanje vjeruju.

Vidi cijeli članak

nih, kulturoloških, ideoloških identiteta i pojava, već društveno priznanje tih razlika, od javne artikulacije do političke reprezentacije. (Peruško, 2003)

Imajući u vidu da je Evropska komisija izradila dokument *Pluralizam medija u državama članicama EU*, te da se susjedne zemlje (Hrvatska) kao skore članice evropske porodice moraju pridržavati strategije i zaključaka iz toga dokumenta, pred Bosnu i Hercegovinu se postavlja težak zadatak: Utvrditi stvarno stanje medija u Bosni i Hercegovini, vlasništvo nad tim medijima, posebice iznalaženje načina kako će sadašnji i budući novinari i bosanskohercegovački građani prepoznati neovisan medij.

S tim u vezi, fakulteti u Bosni i Hercegovini koji obrazuju buduće novinare i medijske radnike moraju pratiti evropske strategije pluralnosti medija i usklađivati svoje nastavne planove i programe sa evropskim regulativama koje se tiču medijskoga zakonodavstva i medijskoga prava.

Bosna i Hercegovina do 1992. godine bila je republika u sastavu bivše SFRJ. U to vrijeme mediji su u najvećoj mjeri bili u službi politike, a njihova razvijenost u skladu s političkim interesima. U takvom društvenom uređenju postojala je monopolska kontrola nad medijima, a „u demokraciji je kontrola raspršena, a sadržaj je pluralistički“ (Tomić, 2005; prema: Street, 2003.: 195). Taj pluralistički sadržaj u izgradnji bosanskohercegovačkih medija se počinje razvijati prestankom rata u BiH i potpisivanjem Daytonskoga mirovnog sporazuma. Neposredno nakon potpisivanja Daytonskoga sporazuma, stječe se prva objektivnija slika stanja medija.

Iako većina analiza medijskoga sistema u Bosni i Hercegovini upućuje na zaključak kako se medijska scena objektivizirala, dostatno oslobodila utjecaja političke, nacionalne, iliti ideološke idoktrinacije, ostaju otvorena mnoga pitanja: imamo li zagwarantirano mjesto u svim vrstama medija u BiH za one druge, drugačije, različite, koji nisu unificirani prema „glavnom stajalištu; imamo li raznolikost prostornog usmjerenja medija (lokalni, regionalni, nacionalni, transnacionalni); imamo li raznolikost kontrole nad medijima; imamo li uvid u moć i količinu utjecaja medijske koncentracije u savremenom globalnom svijetu koja možda prijete medijskom pluralizmu?

Na ta i mnoštvo drugih pitanja potrebno je odgovoriti ne samo zato što EU, Ženevska konvencija i drugi od nas to očekuju, već, prevashodno zato što te odgovore moramo dati mladima koji se obrazuju za buduće novinare i medijske radnike, za građane.

Za diskusiju o ovom problemu bilo bi nužno uraditi analizu nastavnih planova i programa odsjeka za komunikologiju i novinarstvo. Ograničićemo se na kratak pregled nastavnih sadržaja odsjeka za komunikologiju na Fakultetu humanističkih nauka u Mostaru, kako bi se ukazalo na

Događaji

02. 05. 2013.

Povodom 3. maja Međunarodnog dana slobode medija Udruženje/udruga BH novinari je u Banja Luci u saradnji sa Fondacijom Fredrich Ebert predstavilo istraživanje javnog mnijenja o medijskim slobodama u BiH. Nakon press konferencije održana je debata o primjeni Zakona o zaštiti od klevete.

Vidi cijeli članak

27.04.2013.

Trening za novinare o govoru mržnje na kojem se razgovaralo o odgovornosti novinara i urednika u prevenciji jezika mržnje kroz medijske sadržaje održan je 27.4.2013. u Tuzli.

Vidi cijeli članak

Najava događaja

27.05.2013.

U ponedjeljak dodjela nagrade Ekrem Tinjak za najbolju reportažu

Pobjednik drugog konkursa za novinarsku nagradu Ekrem Tinjak, koju magazin Start BiH, portal www.startbih.info i Udruženje građana Pozitivne vrijednosti dodjeljuju za reportažu, bit će poznat u ponedjeljak, 27. maja. Autoru najbolje reportaže objavljene prošle godine u printanim i online medijima bit će dodijeljena statua koju je uradio akademski kipar Admir Halilović, te plaketa i novčani iznos od 2.000 KM. Pobjednika konkursa zatvorenog 15. aprila, među 32 prijavljena teksta birao je osamnaestočlani žiri u kojem su bili Nađa Ridžić, Vildana Selimbegović, Faruk Borić, Samir Pinjagić, Asaf Bećirević, Dejan Jazvić, Željko Kopanja, Ljiljana Zurovac, Borka Rudić, Suzana Mijatović, Jasmin Maričić, Aleksandar Trifunović, Mladen Bošnjak, Duška Jurišić, Boro Kontić, Amarildo Gutić, Nidžara Ahmetašević i Dario Novalić, predsjednik žirija. Tekstovi su objavljeni u ukupno 12 printanih i online medija, a napisao ih je 21 autor.

Nagradu, koja je ustanovljena u znak sjećanja na prerano preminulog novinara i urednika magazina Start BiH Ekrema Tinjaka, prošle godine dobila je Nidžara Ahmetašević.

foto: klix.ba

(ne) postojanje nastavnih jedinica koje upućuju na znanje o medijskom pluralizmu, vlasništvu nad medijima i medijskoj koncentraciji, te uopće o liberalizmu.

Na prvoj godini studija u sklopu predmeta *Opća komunikologija* izučava se komuniciranje u globaliziranom svijetu, mediji u savremenom društvu i etika komuniciranja. Niti jedna nastavna jedinica ne pominje vezu i značaj odnosa između različitoga vida liberalizma i medija.

Na II (drugoj) godini studija, studenti se upoznaju sa predmetom *Etika komuniciranja*, koja nudi znanja mehanizama kontrole, u oblasti usmene, posebno pisane komunikacije, te upotrebu moći u medijima. Međutim, sadržaj ovoga predmeta više je fokusiran na analizu novinarskog kodeksa i njihove primjene u praksi, manje na proces demokratizacije Bosne i Hercegovine, smanjenje koncentracije vlasništva i unapređenje medijskog pluralizma.

Nužno je konstatirati da se u okviru silabusa predmeta *Komunikacija u multietničkim zajednicama* studenti mogu djelimično dopunjavati zakonske regulative i dokumenata UN i EZ o pravu komuniciranja, naročito u multietničkim zajednicama. Relevantna literatura, kao na primjer, Džon Kin, *Mediji i demokratija*, nude mogućnost upoznavanja medijskoga pluralizma i koraka koji doprinose njegovu unapređenju. Međutim, ne treba zanemariti činjenicu da se sadržaj predmeta i popis literature ograničava na transnacionalnu komunikaciju, zanemarujući medijski pluralizam u Bosni i Hercegovini, posebice na bosankohercegovačkim univerzitetima.

Na III studijskog godini studentima se pruža mogućnost da u okviru predmeta *Teorija medija I i II* definiraju pojam globalizacije i njegov suodnos sa masovnom komunikacijom i masovnim medijima, potom način funkcioniranja

Saopćenja za javnost

03. 05. 2013.

Najveći pritisci na lokalne medije

Povodom 3. maja – Svjetskog dana slobode medija, Udruženje/udruga BH novinari su upozorili na veoma težak položaj kantonalnih i općinskih javnih medija – radio i televizijskih stanica u kojima novinari rade u veoma teškim uvjetima i pod snažnim političkim pritiscima.

Naročito teška situacija je u RTV USK, RTV Goražde i RTV TK, gdje se sa promjenom političkih snaga u katonalnim skupštama ili u općinskim/opštinskim vlastima najdirektnije vrši pritisak na urednike i novinare, prijete smijenama i otkazima ili na druge načine novinarski i urednički položaj čine nesigurnim.

Udruženje/udruga BH novinari upozorava lokalne, kantonalne i regionalne vlasti da moraju poštovati slobodu izražavanja i prava novinara, te stvoriti uvjete za nesmetan, plaćen i dostojanstven rad u javnim i drugim medijima koji djeluju u lokalnoj zajednici.

Vidi cijeli članak

Saopštenje Federalne televizije

Prisluškivanje i ucjenjivanje Avde Avdića

Nakon četrnaest neuspjelih nasilnih pokušaja uvođenja prinudne uprave na Federalnoj televiziji radi potčinjavanja uređivačke politike ove medijske kuće svojim uskopartijskim interesima, dio vladajuće elite posegnuo je za novim metodama - zloupotrijebiti pravosuđe radi ucjenjivanja i diskreditacije Federalne radio-televizije i njezinoga urednika Redakcije vijesti Avde Avdića - navodi se u saopćenju RTVFBiH. "Radio-televizija FBiH poziva, stoga, sve demokratske snage u našoj zemlji, kao i predstavnike međunarodnih institucija, da se suprotstavimo ovom novom pokušaju diskreditacije medija i novinara kroz korištenje prisluškivanja novinara te da napokon i Bosna i Hercegovina postane normalna, demokratska zemlja u kojoj novinare ne prisluškuju", -stoji u saopćenju FTV-a.

globalnih korporativnih medija i njihovu ulogu u kreiranju savremene stvarnosti. Marginalizirana je stimulacija studenata da diskutiraju i kritički razmatraju ulogu klasičnih i novih medija u savremenom društvu, njihove izvore informacija, raznolikost informacija, vlasništvo nad njima itd.

Globalizacija medija je predmet koji se izučava na IV studijskoj godini i pruža studentima detaljniji uvid u kreiranje globalne slike svijeta pod utjecajem korporativnih medija, poziciju Bosne i Hercegovine u procesima globalizacije i transnacionalizacije, komercijalizacije i konvergencije medija. Mišljenja smo da se u sklopu sadržaja predmeta studentima daje solidna osnova za razvijanje kritičkoga mišljenja o novom medijskom poretku, a samim time i suodnosu medija i pluralizma.

Na osnovu predočenog, evidentno je da se studentima komunikoloških znanosti i novinarstva ne daje dovoljno znanja i vještina koje bi im pomogle da analiziraju i upoređuju enormno povećanje broja programa i medija koji su rezultat novih tehnologija, te njihov utjecaj na jačanje ili slabljenje medijskog pluralizma. Osim toga, nije posve sigurno da li će studenti moći prepoznati i definirati nužne korake u cilju očuvanja pluralizma i interesa potrošača, a jednako je neizvjesno da li će biti osposobljeni da analiziraju da li stvaranje koncentracije ugrožava pluralizam medija.

Upitno je da li sadašnji planovi i programi u procesu izobrazbe novinara i medijskih radnika stvarno doprinose pluralizmu ideja koje razvijaju građansku svijest i da li porast vrste i oblika medija zapravo (ne) znači i put ka medijskom pluralizmu. Istovremeno, nismo sigurni da studenti tokom edukacije, kako teorijski, tako i praktično, razvijaju vještine i znanja koje će im pomoći da prepoznaju, ili pak spriječe monopol i koncentraciju vlasništva u medijima, konglomeracijski trend (sve jače prisustvo medijske industrije) i njihov negativan utjecaj na slobodu izražavanja i demokraciju.

Važno je, dakle, u postojeće planove i programe inkorporirati raznovrsne sadržaje koji će detaljnije elaborirati da medijski pluralizam, prije svega, podrazumijeva različite sadržaje koji proistječu iz različitih informacija i izvora, te da različitosti „vlasnika“ apriori ne daju garanciju postojanju medijskoga pluralizma.

Konkursi

Sarajevski otvoreni centar i Inernews raspisuje konkurs za profesionalno i etičko izvještavanje o LGBT osobama i temama u Bosni i Hercegovini. Novinari iz elektronski, online, štampanih medija i freelance novinari mogu prijaviti svoje tekstve ili priloge koji afirmišu i promovišu profesionalno i etičko medijsko izvještavanje o LGBT osobama i temama u BiH.

Opširnije

Muzickazona.ba traži novinare i reportere (volonterski status) iz regije za saradnju.

Novinari i fotografi iz regije (Sarajevo, Banja Luka, Tuzla, Zagreb i Beograd) koji su upućeni u svijet muzike mogu da pošalju svoj CV, moztivacijsko pismo, te recenziju jednog albuma koji je objavljen u posljednja tri mjeseca na posao@muzickazona.ba.

Opširnije

Rory Peck nagrade za snimatelje

Profesionalni freelance snimatelji i snimateljke iz cijelog svijeta svoje radove mogu prijaviti za dodjelu Rory Peck i The Sony Professional Impact nagrade.

Krajnji rok za dostavljanje radova je 3. juni 2013. godine.

Opširnije

Blue Mountain Center (Plava planina centar) raspisuje konkurs za dodjelu godišnje nagrade Richard J Margolis koja je namijenjena novinarima i piscima koji se bave pisanjem o socijalnoj pravdi. Krajnji rok za slanje prijava je 1. juli 2013. godine.

Opširnije

Austrijska novinska agencija (APA) u saradnji sa Bankom Austrije raspisala je konkurs za dodjelu nagrade pod nazivom „Writing for Central and Eastern Europe“ (Pišući za Centralnu i Istočnu Europu koja je namijenjena medijskim prilozima o Europi i svakodnevnici u europskim zemljama.

Opširnije

Global Shining Light - Novinari, novinarski timovi ili mediji koji su u periodu od 2. aprila 2011. do 31. Decembra 2012. godine objavili svoju istraživačku priču koju su radili pod prijetnjom hapšenja, nasilja ili prinude mogu je prijaviti za nagradu Global Shining Light.

Krajnji rok za prijavu je 15. juni 2013. godine.

Opširnije

Profesionalni fotografi iz Bosne i Hercegovine, Srbije, Hrvatske, Makedonije, Kosova, Slovenije i Crne Gore mogu se prijaviti za učešće na radionici o dokumentarnoj fotografiji DokuPhoto koja će biti organizovana u okviru Međunarodnog festivala kratkog filma - DokuFest od 17. do 25. Augusta u Prizrenu.

Opširnije

Medijska scena: medijski pluralizam

Izveštavanje o manjinama i marginalnim grupama

Piše: Mr.sc. Zlatiborka Popov Momčinović

Pod marginalizovane grupe se najčešće ubrajaju žene, stari ljudi, djeca i mladi, osobe sa invaliditetom, nezaposleni, ratni veterani, siromašni, Romi, beskućnici, izbjeglice, povratnici, manjinske zajednice, seksualne manjine, žrtve krivičnih djela, bolesni... i tako dalje. One se često imenuju i manjinama, ne u brojčanom već u kvalitativnom smislu.

Mediji ove grupe najčešće ili ignorišu, ili ih prikazuju kao gubitnike, besprizorne likove, zacrtane u unapred zadate društvene uloge dovodeći ih, svjesno ili nesvjesno, u još gori društveni položaj. Mediji su često skloni srceparajućim pričama o ovakvim grupama, bez da se ima u vidu širi društveni kontekst, i da se u medijsku priču ugrade različiti aspekti radi cjelovitijeg shvatanja problema i edukacije i senzibilizacije javnosti.

Takođe, u medijima se ne rijetko promoviše filantropski pristup rješavanja problema ovih grupa (npr. putem telefonskih poziva, uplata na račun...) što je u skladu sa konzervativnim vrijednostima paternalizma gdje se smatralo da plemstvo i bogataši trebaju brinuti o ugroženima (tzv. noblesse oblige) a što ne odgovara okolnostima heterogenog modernog društva u kojem postoji razgranat birokratski aparat u službi građanstva. Ovakav medijski pristup ne pretstavlja i ne promoviše skoro pa nikakav dugoročan ni strategijski pomak u rješavanju problema marginalnih grupa.

Takođe, o ovakvim grupama se izvještava ad hoc, bez jasne strategije, i često s ciljem pukog popunjavanja medijskog sadržaja u danima kada se nije desilo nešto daleko "bitnije", kao što je formiranje vlade, posjeta neke strane delagacije na crvenom tepihu i sl.

Izveštavanje o autističnim osobama tipičan su primjer lošeg odnosa medija prema ranjivim grupama. Osobe iz autističnog spektra karakteriše slaba verbalna komunikacija i socijalne vještine, te ove osobe ne mogu govoriti u ime sebe i boriti se za svoja prava, potrebna im je podrška čitave zajednice, posebno medija; zbog nemoći da progovore iz sebe samih i daju famoznu izjavu za medije, spadaju u najranjivije društvene grupe. Autizam se u medijima tretira kao bolest iako je riječ o poremećaju koji nema lijeka već iziskuje dugotrajan rad i tretman po najsavremenijim edukativnim metodama...

Iz tih razloga, upravo je izvještavanje medija jako bitno budući da ova marginalna društvena grupa treba stalnu podršku, a ne samo 2. aprila kada se obilježava Svjetski dan autizma. Ono što pada u oči kada je o ovoj grupi riječ je da mediji rijetko koriste politički korektan govor: ispravno je osoba sa autizmom a ne autista ili autistična osoba budući da autizam ne prekriva čitavo ljudsko biće, već samo jedan njegov dio. U istom smislu politički je korektno upotrebiti izraz osoba sa invaliditetom, a ne invalid. S druge strane mediji uglavnom preuzimaju saopštenja koja ova udruženja pošalju i malo je novinara spremni da se informiše i dublje istraži ovaj problem. Dominiraju copy-paste dopisi koje šalju udruženja,

Marginozovane grupe ponekad same sebe guraju u gori društveni položaj. To vidimo na primjeru slike koju smo preuzeli sa interneta. Šta je tipično u ovoj slici?

To da se marginalna društvena grupa, u ovom slučaju obespravljeno radništvo, samo okrivljuje za svoj obespravljen položaj. Internalizacijom ovakvih medijskih poruka prihvata vlastitu marginalizaciju kao nešto "prirodno", "normalno"..., onemoćava se i obesmišljava kroz sliku banalnosti vlastitog vegetiranja... A javnost posredno usmjerava na konzumiranje takvog imidža.

Zašto je bitna ova slika? Zato što je reč o tzv. medijskoj ikoni, koja služi kao "racionalno-deklarativna zbilja savremenosti" (F. Fejzić-Čengić).

Ona stoga nije benevolentna, već zasićena ali i prezasićena implicitnim i eksplicitnim značenjima koja se u nju suptilno ali i nasilno upisuju pod plaštom tzv. normalizacije, navodno tipičnog ponašanja te i te marginalne skupine.

Ovakav medijski rekurs je "prozren" i "prezren" u oslobodilačkim pokretima kao što su Black power, Ženski pokret, Queer., koji su čak preuzimali etikete koje im se pripisuju i u njih investirali nova značenja u borbi za samodefiniciju i osnaživanje, igrajući se sa kodovima dominantne (medijske) kulture... belaičke, patrijarhalne, heteroseksualne...

Potom, jer je pojam klase (potčinjene, eksploatisane) kao grupe davno izbačen iz javnog diskursa i na njegovo mesto nastupila gomila dezorijentisanih, obespravljenih radnika_ica koji nemaju resurse da se bore za svoja prava, o čemu mediji redovno izvještavaju, podvlačeći upravo tu amarfnost radničke klase. Isticanjem toga mediji upravo proizvode tu istu stvarnost koju kritikuju pošto danas, ono što se nije desilo u i kroz medije, nije se ni desilo, i petrifikuju odnose moći i nemoći u društvu.

No, da je pojam klasa relevantan ističe se i u mnogim značajnim naučnim radovima u kojima se marginalne grupe često imenuju kao underclass (potklasa...), nešto što nije dio ili što je pak smetnja za postojeće društvene strukture.

što ukazuje na nedostatak novinarske invencije i odgovornog društveno-političkog angažmana.

U izvještavanju o marginalizovanim grupama, krajnji cilj treba da bude, ako ste društveno odgovorni, uticaj na institucije da poboljšaju javne politike i prakse prema marginalizovanim grupama u našem društvu.

Potrebno je pokušati uraditi drugačiju priču, naći neki poseban ugao, učiniti priču interesantnom i intrigantnom, podstaknuti čitaoce na razmišljanje, a nadležne na akciju.

Ne bi trebalo da ostane samo na pojedinačnoj priči, niti samo na pukom prenošenju podataka i statistike, nego kombinirati, kad god je moguće, priču i podatke, pojedinačnu sudbinu i društveni problem.

"Stanje nelagodnosti, ličnog nezadovoljstva, ravnodušnosti prema javnim brigama, predstavlja osobene karakterisike doba u kome živimo", piše Wright Mills u Sociological Imagination.

Ostaje upit želimo li biti dio takvog stanja, ili se zajednički boriti i raditi na pozitivnim promjenama u nastojanjima da izgradimo pravično društvo, bez diskriminacije!

Medijski pluralizam i obrazovanje

Iskustva i očekivanja studenata

Piše: Mladen Lakić

Nastavni plan i program na katedrama za novinarstvo mora postati otvoreniji za teme medijskog pluralizma. Ako ovaj termin prihvatimo u njegovom najopštijem značenju glavna zamjerka odnosi se na tretiranje marginalizovanih/manjinskih grupa. Sem predmeta Etika u medijima nijedan drugi, tokom četiri godine trajanja dodiplomskog ciklusa studija se ne dotiče ove oblasti. Kroz neformalno obrazovanje studentima novinarstva se pruža prilika da nauče ponešto i ovoj temi.

Problem je ipak kako pomiriti neformalno i formalno obrazovanje. Naime, zbog pravila o bodovanju prisustva nastavi dešavalo se da neformalne edukacije na katedri ne priznaju kao valjan/opravan razlog odsustva studenata. U konačnici, to je značilo manju ocjenu na završnom ispitu. Svakako, nadležno ministarstvo bi trebalo da nađe način kako da se izađe u susret studentima koji žele obogatiti svoja iskustva, a ne da budu suočeni sa svojevrsnim kaznama. Preporuke ministarstva ili čak, po uzoru na Univerzitet u Sarajevu, priznavanje određenih edukacija kao izbornih predmeta bi bilo korisno ali i jednostavno rješenje.

Iako se tokom različitih predavanja insistiranja poštovanju novinarskih kodeksa i uopšte principa profesije, sam nastavni kadar počesto reprodukuje politiku isključivanja. Bilo je različitih inicijativa da se na Fakultetu organizuju radionice o izvještavanju o manjinama. Nažalost, uprava nije smatrala da je nešto takvo uopšte potrebno. Nerijetko

se dešava da, kroz različite diskusije, nastavni kadar iznosi homofobne, nacionalističke i slične, nedopustive stavove. U takvom okruženju, gdje akademska zajednica nema svijest o značaju tema prihvatanja raznolikosti (niti poštivanju Kodeksa fakulteta/univerziteta) naponi nevladinog sektora ostaju jedini kvalitetan doprinos boljem obrazovanju novinara.

Značajno je istaći da samo katedra za novinartstvo na Palama nema saradnju sa Vijećem za štampu kroz projekat Medijske etike, iako sam lično sa kolegama/inicama pokušavao da to ostvarimo. Kako se radi o sitnim ali značajnim promjenama, ukoliko bi se uvele, vjerujem da bi naredne generacije studenata novinarstva imale više razumijevanja za pitanja pluralizma. U konačnici, to bi omogućilo stvaranje mladih novinara koji

bi imali i volje i znanja da medijsku scenu otvore za sve društvene grupe ali i različite političke/ideološke opcije.

“Velik broj medija ne garantira medijski pluralizam”

Intervju: Doc.dr.sc. Milan Vego, pročelnik Odjela Politologije i predavač na Odjelu novinarstva Sveučilišta u Mostaru

E-novinar: U BiH postoji više od 200 medija, da li to znači da imamo i medijski pluralizam?

Vego: Ne, ne znači. Prema snimanju medijskog stanja u Bosni i Hercegovini od strane Neovisnog povjerenstva za medije (IMC) i Media plana, 1998.g., u Bosni i Hercegovini je bilo ukupno 431 medij, što je ovu zemlju dovelo na sam vrh u svijetu, zajedno s Paragvajem, a u obzir su uzeti veličina zemlje i broj stanovnika. Te, 1998.g. mediji u Bosni i Hercegovini su bili nacionalno podijeljeni i štitali su isključivo nacionalne interese svoga korpusa. Kada je počela agresija Bosna i Hercegovina je pukla nevidljivim šavovima na tri dijela, a to se dogodilo i s medijima. Nažalost u ratno vrijeme, a i dobar dio poslijeratnog vremena, pa čak i dijelom i danas, većina medija još uvijek ne poštuje profesionalne postulate već je postalo normalno da se štiti i govori o interesima naroda kojima ti isti mediji pripadaju. Mediji su, na kraju krajeva, po ocjeni međunarodne zajednice, dali negativan obol svemu onome što se dogodilo u ovoj zemlji.

Nisu ni mediji sami isključivi krivci. Naime, od 1990. pa do 1996.g. u nedostatku zakonske regulative u Bosni i Hercegovini, mediji su nicali kao gljive poslije kiše i bez ikakve kontrole. Od 1996.g. do 1998.g. bio sam član regionalnog Povjerenstva eksperata za medije, OSCE-a, s sjedištem u Mostaru gdje smo trebali eliminirati huškački jezik u medijima. Bio je to mukotrpan posao, ali smo zahvaljujući sankcijama koje smo imali na raspolaganju, huškački jezik u medijima eliminirali za oko 96 odsto, što je bio veliki uspjeh. Slijedeće dvije godine 1998.-2000 bio sam član IMC-Regulatorne agencije za komunikacije koja je nadzirala elektronske medije. Tiskani mediji su bili u nadležnosti Vijeća za tisak. RAK je u drugoj fazi izdavanja dugoročnih dozvola za rad potencirao četiri pitanja: programska orijentacija, financijska održivost, tehnička opremljenost i eventualne ranije kazne od strane RAK-a.. Oko 100 elektronskih medija je jednostavno ugašeno jer nisu mogli ispuniti uvjete. Kodeks za emitiranje RTV programa, koji je donio IMC, kod brojnih medija je donio veliku zbrku jer se nisu upravo ponašali profesionalno. U to vrijeme nitko nije govorio o medijskom pluralizmu. Danas je situacija dosta bolja, mediji su profesionalniji. Međutim, svako istraživanje i analize pokazuju da se mediji još uvijek osjećaju više „nacionalno nego profesionalno“.

E-novinar: Koliko je za BiH bitno da se uredi medijski prostor po pitanju transparentnosti vlasništva u medijima i medijskog pluralizma?

Vego: Bosna i Hercegovina je zemlja u tranziciji, multikulturalna i multietnička zemlja, koja više nego druge zemlje u okruženju treba i politički pluralizam, i poštivanje kulturnih različitosti i poštivanje različitosti u vjerskom pogledu koji je veoma relevantan za Bosnu i Hercegovinu. Liberalizacija tržišta zemalja Jugoistočne Europe različito je implementirana u pojedinim zemljama. U neke zemlje su ušle inozemne medijske kompanije i njihova uloga može se mjeriti i pozitivno i negativno. U Bosni i Hercegovini započeta medijska privatizacija, u gro slučajeva, dala je negativne rezultate. To se posebno odrazilo u tisku. Naime, priva-

Plan aktivnosti za naredni mjesec:

- Konferencija o temi “Transparentnost medijskog vlasništva u demokratskim društvima - prilagodjavanje medijskog zakonodavstva BiH tim vrijednostima” održava se u u Hotelu Sunce u Neumu 28 i 29. 5.2013.

- Konferencija o temi “Javni RTV servisi i njihova uloga u promociji različitosti i sprečavanju govora mržnje” održava se u Hotelu Termag na Jahorini u Istočnom Sarajevu.

Linija za pomoć novinarima

Aktuelni slučajevi:

1. Senad Avdić - Linija za pomoć novinarima uputila Zahtjeve za informacije o prijetnjama novinaru Senadu Avdiću na adrese Federalne uprave policije i Policijske uprave Centar Sarajevo.

2. Avdo Avdić - Udruženje BHN i Linija za pomoć novinarima uputila Zahtjeve o informacijama u vezi sa prisluškivanjem urednika FTV-a Avde Avdića u slučaju afere prisluškivanja. Zahtjevi su upućeni Obavještajno-sigurnosnoj agenciji BiH-OŠA, Tužilaštvu BiH i Državnoj agenciji za istrage i zaštitu BiH-SIPA.

3. Marijo Pejić - Dana 26.04.2013. disciplinska komisija donijela Odluku i uzrekla disciplinsku kaznu i to: Novčana kazna u iznosu od 10% od osnovne plate na period od tri mjeseca a po ostalim alinejama Odluke o pokretanju disciplinskog postupka broj: 101-2391/12 od 4.12.2012. i Odluke o proširenju Odluke o pokretanju disciplinskog postupka broj 101-2391/12 od 4.12.2012. i njen broj 101-216/13 od 4.12.2013. zaposlenik Marijo pejić se oslobađa odgovornosti koje su mu stavljene na teret.

4. Ivana Babić - Mobing na radnom mjestu od strane direktorice Radio Kupresa Mirele Ivoš i kolege Ivana Gašpara na uposlene u Radiju Kupres. Linija za pomoć novinarima, kolegici dala pravni savjet.

tizacija javnih bosansko-hercegovačkih tiskovina otišla je u drugu krajnost. Mnoge privatizirane tiskovine izgubile su nekadašnju svoju ulogu koju su imale kao javni mediji, da ispunjavaju svoju obvezu informiranja, obrazovanja i edukacije građana. Komercijalni mediji imaju za cilj isključivo profit bez drugih obveza. Također, vrlo je malo onih koji njeguju medijski pluralizam. I zbog svega toga ne zadovoljavaju potrebe građana. Ako znamo da su mediji moćno oružje koje utječe na javno mišljenje, onda nije teško zaključiti što isti mogu biti u rukama neodgovornih pojedinaca. Da zaključim, Bosni i Hercegovini je jako potrebna transparentnost vlasništva u medijima i jačanje medijskog pluralizma. Jer, mediji imaju važnu ulogu koju moraju ispuniti.

E-novinar: Kolika je uloga fakulteta novinarstva u osposobljavanju budućih novinara koji bi trebali stvarati medijski pluralizam?

Vego: Prije rata je u Bosni i Hercegovini bio jedan fakultet Žurnalistike u okviru Fakulteta političkih nauka u Sarajevu. Danas ima više fakulteta u Bosni i Hercegovini na kojima se obrazuju budućni novinari. To nije loše jer danas je studiranje skupo i dobro je da je bliže studentima. Pored državnih fakulteta po Zakonu i privatni fakulteti su ravnopravni. Najveći problem je postojeći profesorski kadar i kako ga osigurati. Inače kao što znate obrazovanje je u nadležnosti županija. Svaka županija ima svoje Zakone u oblasti visokog obrazovanja. Ti mladi ljudi, budućni novinari, rođeni su uglavnom poslije rata i vrlo je bitno kako ih obrazujemo. Iskustva pokazuju da kućni odgoj igra veliku ulogu. Međutim, uloga fakulteta je ogromna. Konkretno ja nastojim da s njima porazgovaram o svemu. Činjenica je da studenti danas malo čitaju, malo prate događanja u društvu, jednostavno rečeno slabo su informirani. A novinari moraju biti dobro informirani upravo i iz razloga što je na taj način smanjena doza manipulacije nad njima. Uloga Fakulteta je ogromna jer dobrim obrazovanjem stvaramo profesionalne novinare, kojima će objektivnost i etičnost biti na prvom mjestu.

E-novinar: Mislite li da bi postojeće planove i programe na fakultetima trebalo mijenjati ukoliko želimo kvalitetnije i različite medije? Koje su ustvari najozbiljnije prepreke razvoju medijskog pluralizma u BiH?

Vego: Ljudi u Bosni i Hercegovini imaju različite interese i potrebe, ovdje djeluju različite konfesije. Vjera igra veoma važnu ulogu u ovoj zemlji i vrlo je bitan rad vjerskih dostojanstvenika. Suđeno nam je da živimo jedni pored drugih. Mislim da je vrlo važno poštivati različitosti a u isto vrijeme cijeniti svoje. Sloboda pojedinca je u središtu demokracije. Što se tiče postojećih obrazovnih planova i programa na Fakultetima mislim da je potrebno više masterklasa, organiziranja susreta, predavanja, razmijene iskustava koje je

zacrtao i Bolonjski proces. Uz teoriju tiska, radija TV i Novih medija, praktikum daje cjelovitog novinara, koji kad završi fakultet i dođe raditi u neki medij neće imati velike probleme. Mi u Mostaru smo uz pomoć Vlade FBiH kupili radijsku opremu. Također, imamo i TV studio.

Razgovarao Adis Šušnjar

Impressum

Redakcijski kolegij biltena

Velida Kulenović

Mirza Sadiković

Siniša Vukelić

Admir Kadrić

Vladimir Šušak

Alena Beširević

Urednik

Adis Šušnjar

Tehničko uređenje

Arman Fazlić

Udruženje/udruga BH Novinari

Kralja Tvrtka 5/5, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel/Fax +387 33 223 818; + 387 33 443 072

e-mail: bhnovinari@bhnovinari.ba;

web: www.bhnovinari.ba